

Lovforslag nr. L 335. Fremsat den 27. maj 1993 af indenrigsministeren (Birte Weiss)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand, lov om social pension og udlændingeloven

(Hjælp til frivillig repatriering)

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 829 af 1. oktober 1992, som ændret senest ved lov nr. 279 af 6. maj 1993, foretages følgende ændring:

Efter § 47 indsættes:

»§ 47 a. Til udlændinge, der har opholdstilladelse efter

- 1) udlændingelovens §§ 7 og 8,
- 2) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 2,
- 3) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4 i umiddelbar forlængelse af en opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 2,
- 4) udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 2-4, som følge af en familiemæssig tilknytning til en person med opholdstilladelse som nævnt i nr. 1-3,
- 5) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er meddelt til personer over 18 år, hvis fader eller moder har fået opholdstilladelse efter en af de bestemmelser, der er nævnt i nr. 1,
- 6) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er meddelt en ægtefælle eller et barn af en person med opholdstilladelse som nævnt i nr. 2 og 3,
- 7) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er meddelt en asylsøgende udlænding samt
- 8) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er givet som følge af tilknytning til en mindreårig asylsøgende udlænding, som

har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 9, stk. 2, nr. 4,

men som ønsker at tage varigt ophold i deres hjemland eller tidligere opholdsland, kan der i stedet for flyttehjælp efter § 47, stk. 3, ydes hjælp til repatriering, såfremt de pågældende ikke selv har midler hertil. Til de personer, der er nævnt i nr. 4-6 og 8, kan hjælp til repatriering dog kun ydes, når de vender tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland sammen med den person, til hvem de har den familiemæssige tilknytning, som har dannet grundlag for opholdstilladelsen.

Stk. 2. Hjælpen efter stk. 1 omfatter

- 1) udgifter til billet til fly, tog m.v.,
- 2) udgifter til transport (overfladetransport) af personlige ejendele op til 1 m³ pr. voksen og op til 1/2 m³ pr. barn samt højst 5.000 kr pr. familie til transport af udstyr, der er nødvendig for ansøgerens eller familiens erhverv i hjemlandet eller det tidligere opholdsland,
- 3) hjælp til etablering i hjemlandet eller det tidligere opholdsland og til rejseudgifter i øvrigt med indtil 5.118 kr. pr. person, dog højst 25.000 kr. pr. familie,
- 4) udgifter til sygeforsikring i 1 år i hjemlandet eller det tidligere opholdsland, såfremt der ikke på anden måde er etableret en sådan forsikring.

Stk. 3. Såfremt der er mulighed herfor kan en udlænding i stedet for hjælp til etablering efter stk. 2, nr. 3, tilbydes arbejde ved et bi-

standsprojekt i hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

Stk. 4. En udlænding, der har benyttet muligheden for at bevare sin opholdstilladelse i henhold til udlændingelovens § 17 a, kan kun modtage hjælp efter stk. 1 én gang.

Stk. 5. Beløbene i stk. 2, nr. 2 og 3, reguleres en gang årligt med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent.«

§ 2

I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 411 af 26. maj 1992, som ændret senest ved lov nr. 275 af 6. maj 1993, foretages følgende ændring:

Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Udlændinge omfattet af § 2, stk. 2, nr. 2, som tager bopæl i hjemlandet eller det tidligere opholdsland efter at have fået tillagt folkepension, bevarer retten til at modtage folkepensionens grundbeløb fastsat på grundlag af bopælstiden her i riget, jf. § 5.

Stk. 2. Tilsvarende ret har udlændinge omfattet af § 2, stk. 2, nr. 1, der har opholdstilladelse efter udlændingelovens:

- 1) § 9, stk. 2, nr. 2,
- 2) § 9, stk. 2, nr. 4, i umiddelbar forlængelse af en opholdstilladelse efter § 9, stk. 2, nr. 2,
- 3) § 9, stk. 1, nr. 2 – 4, som følge af tilknytning til en person med opholdstilladelse som nævnt i stk. 1 og stk. 2, nr. 1 og 2,
- 4) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er meddelt til personer over 18 år, hvis fader eller moder har fået opholdstilladelse som nævnt i stk. 1.
- 5) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er meddelt en ægtefælle eller et barn af en person med opholdstilladelse som nævnt i nr. 1 og 2.
- 6) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er meddelt en asylsøgende udlænding samt
- 7) udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er givet som følge af tilknytning til en mindreårig asylsøgende udlænding, som

har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 9, stk. 2, nr. 4.

Retten til at bevare pensionen for personer nævnt i nr. 3-5 og nr. 7 er betinget af, at de pågældende vender tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland sammen med den person, til hvem de har den familiemæssige tilknytning, som har dannet grundlag for opholdstilladelsen.«

§ 3

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 462 af 26. juni 1987, som ændret senest ved lov nr. 482 af 24. juni 1992, foretages følgende ændring:

Efter § 17 indsættes:

»§ 17 a. For en udlænding, der tilhører den gruppe af personer, der er nævnt i § 47 a i lov om social bistand, og som med henblik på at tage varigt ophold vender tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland, bortfalder opholdstilladelsen først, når vedkommende har opholdt sig uden for landet i mere end 6 på hinanden følgende måneder. Har udlændingen lovligt boet her i landet i mere end de sidste 6 år, bortfalder opholdstilladelsen dog først, når udlændingen har opholdt sig uden for landet i mere end 12 på hinanden følgende måneder. For personer, der er nævnt i § 47 a, stk. 1, nr. 4-6 og 8, finder reglerne i 1. og 2. pkt. kun anvendelse, såfremt de vender tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland sammen med den person, til hvem de har den tilknytning, der har dannet grundlag for opholdstilladelsen.

Stk. 2. En udlænding kan kun én gang bevare sin opholdstilladelse i henhold til stk. 1.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 1993.

Stk. 2. Indenrigsministeren fremsætter forslag for Folketinget til revision af loven inden udgangen af folketingsåret 1997-98.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Nærværende lovforslag tilsigter at skabe en permanent ordning med bistand til flygtninge m.fl., der ønsker at tage varigt ophold i deres hjemland eller tidligere opholdsland.

En sådan ordning er en naturlig del af den samlede danske udlændingepolitik. Danmark yder beskyttelse til personer, der har behov herfor, og samtidig bør de personer, der ønsker at vende tilbage til deres hjemland, ydes støtte i den henseende.

Danmark har hidtil haft en repatrieringsordning på midlertidigt grundlag, idet Folketingets Finansudvalg den 19. juni 1990 tiltrådte et aktstykke, hvorved der anmodedes om tilslutning til, at der på forslag til tillægsbevillingslov for 1990 optoges et beløb til dækning af udgifterne ved en midlertidig repatrieringsordning. Denne midlertidige ordning er videreført på senere finanslove.

Lovforslaget har 3 elementer:

- 1) En regulering gennem ændring af bistanndsloven af den repatrieringshjælp, der kan ydes.
- 2) En ændring af lov om social pension, hvorved der sker en fastlæggelse af, at optjent folkepension kan medtages ved tilbagevenden til hjemlandet eller det tidligere opholdsland.
- 3) En ændring af udlændingeloven, hvorved der fastlægges en tidsmæssigt begrænset ret til at fortryde repatrieringen.

Baggrunden for ønsket om en repatrieringsordning er, at der i en række af de lande, hvorfra Danmark har modtaget flygtninge, har fundet en politisk udvikling sted, der gør det muligt for flygtningene at vende tilbage. Det gælder således for flere lande i Latinamerika, Mellemøsten og i Østeuropa.

Nogle flygtninge nærer derfor et ønske om påny at bosætte sig i deres hjemland, og et sådant ønske bør støttes både økonomisk, og ved at der ydes den nødvendige rådgivning og vejledning i forbindelse med repatrieringen.

2. Den hidtidige ordning

Efter den gældende midlertidige ordning kan der ydes støtte til repatriering til den personkreds, som er nævnt i bistanndslovens § 134 a, der indeholder de særlige refusionsregler for flygtninge m.fl.

Hjælpen ydes efter en vurdering af de pågældendes egen betalingssevne. Der kan ydes indtil 2559,00 kr. pr. person – svarende til det nedsatte grundbeløb efter bistanndslovens § 37, stk. 2, 5. punktum – dog højst 10.000,00 kr. pr. familie, til dækning af udgifter til etablering i hjemlandet. Der kan endvidere ydes hjælp til dækning af sygeforsikring i et år i hjemlandet. Hjælpen er skattefri og supplerer eventuel hjælp til billetter og transport af flyttegods, der ydes efter bistanndslovens regler om flyttehjælp i § 47, stk. 3. Det er Dansk Flygtningehjælp, der administrerer udbetalingen af kontantbeløbet, medens kommunerne administrerer ydelserne efter bistanndsloven.

Erfaringerne med den hidtidige ordning er, at omkring 100 personer hvert år har modtaget hjælp til repatriering.

Siden den midlertidige ordnings ikrafttræden medio 1990 fordeler antallet af repatrierede sig således:

	1990	1991	1992
Repatrieret i alt	70	125	125
Heraf med støtte . . .	15	96	89
Fordelt således:			
Iran	8	71	47
Libanon	1	20	11
Chile	5	1	11
Diverse lande	1	4	20

3. Den foreslåede ordning

Det er målet med lovforslaget at skabe en afbalanceret repatrieringsordning, således at der bliver tale om en effektiv støtteordning for personer, der ønsker at vende tilbage til deres hjemland. På den anden side må ordningen ikke skabe mulighed for misbrug.

For at nå dette mål er det nødvendigt at gennemføre visse klart definerede forbedringer af ordningen

i forhold til den hidtil gældende. Der foreslås således en forøgelse af kontantbeløbet til etablering.

Ud over selve repatrieringshjælpen foreslås der indført en begrænset ret til at medtage tillagt folkepension i forbindelse med repatriering.

Endvidere foreslås det, at der gives repatrierende udlændinge mulighed for inden for helt bestemte tidsmæssige grænser at bevare opholdstilladelsen her i landet.

For at hindre misbrug af støtteordningen, foreslås det, at en udlænding kun én gang har mulighed for at bevare opholdstilladelsen efter de foreslåede regler om fortrydelsesret.

4. Personkredsen

Efter lovforslaget skal ordningen for det første omfatte personer, der er givet opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7, 8 og 9, stk. 2, nr. 2, d.v.s. flygtninge og personer med humanitær opholdstilladelse.

Ægtefæller, børn og forældre til de nævnte personer vil også være omfattet af ordningen, når de er blevet familiesammenført enten i medfør af udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 2-4, eller § 9, stk. 2, nr. 4.

Endvidere vil personer, som oprindeligt har ansøgt om asyl, men som er blevet meddelt opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, være omfattet af ordningen. Denne gruppe består navnlig af mindreårige uledsagede asylansøgere.

Endelig vil personer, der i medfør af § 9, stk. 2, nr. 4, har fået opholdstilladelse som følge af tilknytning til en mindreårig asylsøgende udlænding, der er givet opholdstilladelse i Danmark, være omfattet af ordningen. Denne gruppe omfatter navnlig forældre eller søskende til mindreårige asylansøgere, der oprindeligt er indrejst her til landet uden ledsagelse.

For så vidt angår de personer, der har fået opholdstilladelse på grundlag af familiemæssig tilknytning til en herboende person foreslås det, at de kun skal kunne omfattes af ordningen, såfremt de repatrierer sammen med »hovedpersonen«.

Personer, der er meddelt opholdstilladelse i medfør af Lov nr. 933 af 28. november 1992 om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v., er ikke omfattet af den foreslåede ordning. Det fremgår således af bemærkningerne til Lov nr. 933 af 28. november 1992, at hele ordningen med midlertidig opholdstilladelse tager sigte på, at de pågældende personer skal vende tilbage, når forholdene gør det muligt og forsvarligt.

Personer, der er danske statsborgere, vil heller ikke kunne modtage repatrieringsstøtte efter forslaget, men vil være henvist til at søge hjælp til flytning efter bistanndslovens § 47, stk. 3. Tilsvarende gælder pen-

sionslovens almindelige regler om ret til at medtage pension ved flytning til udlandet.

5. Hvilket land kan den repatrierende vende tilbage til

Ved afgrænsningen af, hvortil de omfattede personer kan vende tilbage med repatrieringsstøtte, er anvendt betegnelsen »hjemland eller tidligere opholdsland«. Herved afspejles det, at en tilbagevendende ikke i alle tilfælde behøver at være til det land, hvor den repatrierende er født, eller hvortil vedkommende har statsborgerskabsmæssig tilknytning.

Har en person i mange år forud for indrejsen til Danmark haft bopæl i et andet land, vil vedkommende kunne modtage repatrieringshjælp med henblik på tilbagevendende til dette land.

Statsløse, der ikke har noget hjemland at vende tilbage til, vil ligeledes være omfattet af ordningen ved en tilbagevendende til det land, hvor vedkommende tidligere har boet.

6. Repatrieringshjælpen

Det foreslås, at hjælpen skal omfatte betaling af *billet til fly, tog m.v.* til et sted i hjemlandet eller det tidligere opholdsland. I dag ydes hjælp hertil efter bistanndslovens § 47, stk. 3.

Det foreslås endvidere, at der ydes *hjælp til betaling af overfladetransport af personlige ejendele samt til udstyr, der er nødvendigt for ansøgerens eller familiens erhverv i hjemlandet eller det tidligere opholdsland*. Hjælp hertil ydes også i dag efter bistanndslovens § 47, stk. 3.

Herudover foreslås det, at der ydes et *kontantbeløb til etablering i hjemlandet eller det tidligere opholdsland og til rejseudgifter i øvrigt*.

Et sådant beløb ydes i dag og udgør 2.559,00 kr. pr. person, dog maksimalt 10.000,00 kr. pr. familie. Beløbet på 2.559,00 kr. svarer til den grundydelse, modtagere af kontanthjælp får pr. måned efter bistanndslovens § 37, når de har fået hjælp i mere end 9 måneder.

Det foreslås, at kontantbeløbet fordobles til 5.118,00 kr. pr. person, dog maksimalt 25.000,00 kr. pr. familie.

Baggrunden for forøgelsen af kontantbeløbet er ønsket om at give de personer, der ønsker at repatriere, mulighed for at skabe et reelt grundlag for tilværelsen i hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Det er Indenrigsministeriets opfattelse, at mulighederne for, at repatrieringsordningen vil blive brugt, og at repatrieringen i det enkelte tilfælde lykkes, herved vil øges markant.

Ved forhøjelsen af kontantbeløbet tilgodeses familier med børn i forhold til den hidtidige ordning, idet

det maksimale beløb pr. familie er øget forholds-mæssigt mere end beløbet pr. person.

Det er af stor betydning, at den danske bistand både med hensyn til repatrieringshjælp og med hensyn til udviklingsbistand m.v. ses i sammenhæng, og at indsatserne, hvor det er muligt, indgår i et samspil.

I en række lande har Danmark eller danske private hjælpeorganisationer udviklingsprojekter i gang, og i nogle tilfælde vil der – under iagttagelse af de normale krav og procedurer for forberedelse og gennemførelse af sådanne projekter – være mulighed for at ansætte velkvalificerede personer, der repatrierer i tilknytning til disse projekter. En sådan sammenkobling af de forskellige bistandsformer må anses for værdifuld, og det indgår derfor i forslaget, at der i stedet for etableringshjælp til en person kan tilbydes vedkommende arbejde ved et bistandsprojekt i hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Der vil naturligvis skulle foretages en sædvanlig kvalifikationsmæssig bedømmelse af den pågældende persons mulighed for at bestride det arbejde, der vil være mulighed for at tilbyde.

Indtjeningen ved dette arbejde skal træde i stedet for den direkte økonomiske etableringshjælp og udgøre det økonomiske grundlag for de repatrierendes tilværelse i hjemlandet i den første periode.

Det vil være frivilligt for den repatrierende, om vedkommende vil tage imod tilbuddet om arbejde, men der vil ikke være mulighed for både at modtage etableringshjælp og udnytte tilbuddet om arbejde.

Repatrieringsordningen vil i de tilfælde, hvor muligheden for at erstatte repatrieringshjælpen med arbejde ved et bistandsprojekt udnyttes, ikke alene komme den enkelte repatrierende til gode, men også være til gavn for en større del af befolkningen i det land, den repatrierende vender tilbage til.

Det er naturligvis en forudsætning for, at tilbuddet om arbejde kan indgå som led i en frivillig repatriering, at der i det pågældende land findes egnede bistandsprojekter.

Der vil kunne tilbydes arbejde ved såvel danske som andre bistandsprojekter, herunder projekter ledet af internationale organisationer som f.eks. FN's Flygtningehøjkommissær (UNHCR) eller International Organization for Migration (IOM). Der vil eventuelt kunne være tale om arbejde som led i disse organisations repatrieringsprogrammer i forskellige lande.

Udnyttelsen af muligheden for at erstatte etableringsbeløbet med anvisning af arbejde vil forudsætte et nært samarbejde med Udenrigsministeriet, der er ansvarlig for den danske bistand til udviklingslandene og således har overblik over mulighederne for at tilbyde arbejde.

Vejledning om dette alternativ til udbetaling af etableringshjælp bør indgå som en del af Dansk Flygtningehjælps rådgivning i forbindelse med repatriering.

Erfaringerne med udnyttelsen af dette led i repatrieringsordningen vil eventuelt senere kunne danne grundlag for overvejelser om mulighederne for iværksættelse af mere omfattende projekter, hvor støtte til repatriering for et større antal personer kombineres med udviklingsprojekter i de pågældendes hjemland, i regie af internationale organisationer, Danida eller private danske hjælpeorganisationer.

Der har i forbindelse med den midlertidige repatrieringsordning under Socialministeriet været nedsat en kontaktgruppe med repræsentanter for Udenrigsministeriet, Justitsministeriet og Dansk Flygtningehjælp. Kontaktgruppen har skullet rådgive om hjælpens konkrete udmåling, blandt andet på baggrund af leveforholdene i de lande, flygtningene vender tilbage til og om lokalt etablerede programmer og støtteordninger for hjemvendende flygtninge med henblik på en eventuel graduering af kontantbeløbet. Gruppen har imidlertid ikke hidtil skønnet, at der har været behov for at graduere ydelserne.

Under hensyn til at den bestående adgang til graduering af beløbene ikke har været udnyttet, findes der ikke at være behov for at kunne graduere ydelserne. Det foreslås derfor, at kontaktgruppen ikke videreføres.

Det foreslås, at det ydede beløb til hjælp til transport af erhversudstyr og kontantbeløbet pr. familie til etablering reguleres med satsreguleringsprocenten.

Endelig foreslås det, at der kan ydes dækning for *udgifter til sygeforsikring for 1 år i hjemlandet eller det tidligere opholdsland*, såfremt der ikke på anden måde er etableret en sådan forsikring. Der ydes allerede i dag hjælp til sådan forsikring.

Den hjælp, der skal ydes efter bistandsloven med henblik på repatriering, foreslås som hidtil gjort *behovsbestemt og skattefri*. Der vil således kun kunne ydes hjælp til personer, der ikke selv har tilstrækkelige økonomiske midler. Opretholdelse af skattefriheden foreslås gennemført ved indføjelse af en bestemmelse herom i ligningsloven. Dette vil ske i forbindelse med det af skatteministeriet den 19. maj 1993 fremsatte forslag (L 283) til lov om ændring af personskatteloven og andre skattelove (Skatteomlægning).

7. Retten til at medtage pension

Der er allerede i dag i en række tilfælde mulighed for at medtage en i Danmark optjent pension til udlandet. Danmark har således med en række lande

indgået bilaterale aftaler herom. Det foreliggende forslag, hvorefter flygtninge m.fl. ved repatriering kan medtage pension, gør ingen indskrænkninger i muligheden for at medtage pension efter disse regler.

En ordning, hvor folkepensionen medtages, vil skabe et incitament, også for ældre flygtninge m.v., til at repatriere. Dansk Flygtningehjælp har således erfaret, at nogle folkepensionister, der overvejer at repatriere, angiver manglende mulighed for at medtage pension som bremsende for overvejelser om tilbagevenden.

Under hensyn til, at der er tale om personer, der har nået folkepensionsalderen, og derfor kan have særlige vanskeligheder ved at klare sig i hjemlandet, finder Indenrigsministeriet det rigtigst, at der gives de repatrierende adgang til at medtage en tillagt folkepension til hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

Denne ret bør dog være begrænset til folkepensionens grundbeløb beregnet efter det antal år, de pågældende efter pensionslovens regler har optjent pensionsret under ophold i Danmark. Pensionstillæg samt personligt tillæg bør således ikke kunne medtages. Retten til at medtage pension bør kun bestå, så længe den pågældende har bopæl i hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

Folkepensionens grundbeløb udgør pr. 1. juli 1993 på årsbasis 47.784 kr. Dette beløb optjenes efter 40 års opholdstid.

De beløb, der vil kunne medtages til hjemlandet eller det tidligere opholdsland, udgør – afhængig af den repatrierendes opholdstid her i landet – følgende beløb:

1 år	1.200 kr.
5 år	5.976 kr.
10 år	11.952 kr.
15 år	17.916 kr.
20 år	23.892 kr.
25 år	29.868 kr.
30 år	35.844 kr.
35 år	41.808 kr.
40 år	47.784 kr.

8. Fortrydelsesret

Nogle af de personer, der vender tilbage til deres hjemland, fortryder repatrieringen. Grundene hertil kan være, at de økonomiske, sociale og kulturelle forhold i hjemlandet har ændret sig, ligesom de pågældende vil være præget af forholdene i asyl landet.

De nævnte risikomomenter bevirker formentlig, at nogle ikke vil turde at repatriere, såfremt der ikke findes en fortrydelsesret.

På denne baggrund foreslås det, at der indføres en *tidsbegrænset ret til at bevare opholdstilladelsen i Danmark uden tab af status*. Denne mulighed for at bevare opholdstilladelsen kan kun benyttes én gang.

Efter lovforslaget gives hjemvendte udlændinge mulighed for inden for visse bestemte tidsmæssige grænser at bevare deres opholdstilladelse i Danmark. For personer, der lovligt har boet her i landet mere end de sidste 6 år, bevares opholdstilladelsen efter forslaget, indtil de har opholdt sig uden for landet i mere end 12 på hinanden følgende måneder. Personer, der lovligt har boet her i landet i mindre end 6 år, bevarer opholdstilladelsen, indtil de har opholdt sig uden for landet i mere end 6 på hinanden følgende måneder.

De foreslåede regler om fortrydelsesret gælder alle persongrupper, der er omfattet af repatrieringsordningen, uanset om de, fordi de selv er i besiddelse af tilstrækkelige midler, er afskåret fra at modtage repatrieringshjælp.

9. Rådgivning og vejledning om mulighed for repatriering m.v.

Hvis repatrieringen skal lykkes er det nødvendigt, at den forberedes meget grundigt. Denne forberedelse må omfatte oplysninger om økonomiske, sociale og politiske forhold i oprindelseslandet og om lokale hjælpeprogrammer for hjemvendte flygtninge. Flygtningen, der typisk har været i eksil i mange år, skal endvidere forberedes på de vanskeligheder, der erfaringsmæssigt er ved at falde til i hjemlandet både som følge af udviklingen i hjemlandet siden flugten og flygtningens egen udvikling i Danmark. Herudover skal der rådgives om støtte muligheder efter loven, konsekvenser med hensyn til flygtningens opholdstilladelse i Danmark, muligheden for at få billetter gennem den internationale organisation IOM m.v.

Den enkelte kommune vil typisk ikke have de oplysninger og internationale kontakter, der er nødvendige for en sådan rådgivning og vejledning, og derfor forudsættes det, at denne rådgivning og vejledning, der også er en del af den gældende ordning, bibeholdes, og at den fortsat skal varetages af Dansk Flygtningehjælp.

Informationsindsatsen omkring den foreslåede repatrieringsordning må tillægges stor betydning. Det gælder den rådgivning og vejledning, som vil skulle gives af Dansk Flygtningehjælp. Men derudover kan der være behov for en mere bred og generel information, der kan medvirke til at udbrede kendskabet til repatrieringsordningen.

Det vil således være værdifuldt, at navnlig kommunerne, der bl.a. gennem administrationen af ydel-

F. t. l. vedr. social bistand m.m.

ser efter bistanndsloven i mange tilfælde har løbende kontakt med flygtninge m.fl., vil kunne gøre opmærksom på ordningens eksistens og de muligheder, den indebærer. Kommunerne bør således ved behandlingen af sager vedrørende flygtninge m.fl. være opmærksomme herpå. Det samme gælder andre myndigheder, der er i kontakt med flygtninge.

Med henblik på at kunne øge informationen vil Indenrigsministeriet tage initiativ til at udarbejde en folder, der vejleder om elementerne i repatrieringsordningen.

10. Administration af ordningen

Den praktiske administration af ordningen vedrørende hjælp i henhold til bistanndsloven foreslås henlagt til kommunerne, undtagen i de tilfælde hvor flygtningen endnu modtager integrationsbistand fra Dansk Flygtningehjælp. Det er herved forudsat, at kommunerne med hensyn til den individuelle rådgivning og vejledning i forbindelse med repatrieringsovervejelser henviser den enkelte person til Dansk Flygtningehjælp.

Dansk Flygtningehjælp administrerer den særlige rabatordning på flybilletter til flygtninge gennem IOM.

11. Støtte til repatrieringsprogrammer gennem UNHCR m.fl.

Den individuelle støtte til repatriering vil for nogle landes vedkommende kunne ses i sammenhæng med mulighederne for en dansk bistand til lande, hvortil repatrieringen finder sted. Danida har således gennem flere år støttet forskellige repatrieringsprogrammer tilrettelagt af UNHCR, IOM og andre hjælpeorganisationer.

Over de multilaterale bistanndmidler ydes der hvert år 30-40 mill. kr til internationale programmer for flygtninge, som ønsker frivilligt at vende tilbage fra asyl, oftest i et udviklingsland, til deres hjemland. Bidragene er især gået til UNHCR's repatrieringsprogrammer for sydafrikanske, mozambiquiske, mellemamerikanske, vietnamesiske, afghanske og cambodianske flygtninge. Gennem disse programmer gives der støtte til hjemrejse samt til bistand i forbindelse med hjemkomsten, ofte kombineret på forskellig vis med støtte til den tilbagevendende selv, til de tilbagevendende flygtningegrupper generelt eller til de modtagende lokalsamfund.

Endvidere ydes der hvert år dansk støtte på over 100 mill. kr. gennem UNHCR, Røde Kors og andre organisationer til bredere aktiviteter, der i vid udstrækning også omfatter repatriering.

Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske konsekvenser af forslaget afhænger af, hvor mange der vil benytte ordningen. Finansudvalget tiltrådte den 19. juni 1990 Akt 284, hvorved udvalget gav tilslutning til en midlertidig repatrieringsordning. Ordningen blev videreført på finanslovene for 1991 og 1992.

Den hidtidige ordning er benyttet af omkring 100 personer hvert år, og udgifterne udgjorde i 1990 0,2 mio. kr., i 1991 0,7 mio. kr. og i 1992 0,7 mio. kr.

Antages det, at 100 personer årligt – heraf 13 familier af 4 personer (2 børn og 2 voksne) – også i fremtiden repatrierer, vil merudgifterne i forhold til den midlertidige ordning være 0,3 mio. kr. årligt. I 1993, hvor ordningen kun får delvis virkning, vil merudgifterne være godt 0,1 mio. kr.

Hvis lovændringen medfører en stigning i antallet af personer, der repatrierer, vil der være betydelige besparelser.

Socialministeriet har oplyst, at de årlige bistanndudgifter m.v. til flygtninge udgør ca. 250.000 kr. til familier med 2 børn og ca. 70.000 kr. til enlige. Det kan antages, at ca. 60 pct. af flygtningene modtager bistanndhjælp.

Hvis antallet af udlændinge, der repatrierer, stiger til 200, og det som en beregningsmæssig forudsætning antages, at de, der repatrierer, har været i Danmark i gennemsnitlig 5 år, og at de alternativt ville have modtaget bistanndhjælp m.v. i yderligere 5 år, kan de sparede offentlige udgifter på årsbasis opgøres således: Samlet besparelse: 14 mio. kr., heraf staten 6 mio. kr. og kommunerne 8 mio. kr.

Udgiften til Dansk Flygtningehjælps rådgivnings og vejledningsarbejde i forbindelse med repatrieringsordningen afhænger af hvor mange, der henvender sig. Med det nuværende aktivitetsniveau bruger Dansk Flygtningehjælp ca. 1 1/2 årsværk, hvilket sammen med driftsudgifter ved arbejdet i øvrigt skønsmæssigt udgør ca. 500.000 kr. årligt.

Det skal bemærkes, at antallet af ansøgninger, forespørgsler m.v. på årsbasis er langt højere end de ca. 100 flygtninge, der har fået repatrieringshjælp. Udover den direkte klientrådgivning herunder tolkebistand, er der i flygtningehjælpen et ressourceforbrug til rådgivning og vejledning til kommuner, samt til samarbejdet med Direktoratet for Udlændinge omkring de fornødne papirer i forbindelse med repatrieringen.

Flygtningehjælpens ressourceforbrug til denne rådgivning og vejledning m.v. afholdes af staten på finansloven under konto 13 14 01 Dansk Flygtningehjælp.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Efter de gældende regler i bistanndslovens § 47 kan der ydes flyttehjælp til personer, der ikke selv har midler hertil, hvis flytningen medfører en forbedring af den pågældendes eller familiens boligmæssige eller erhvervsmæssige forhold.

Der kan herunder ydes hjælp til flytning til udlændet under forudsætning af, at pågældende er statsborger i eller har særlig tilknytning til vedkommende land, eller at der er sikret pågældende varige arbejdsmuligheder i landet.

Denne hjælp efter bistanndsloven har for så vidt angår de persongrupper, der er nævnt i bistanndslovens § 134 a, været suppleret af en hjælp til etablering m.v., som er ydet af Dansk Flytningehjælp i henhold til Akt 284, 19. juni 1990 og bevilling på efterfølgende finanslove.

Med forslaget samles disse ydelser i den foreslåede nye bestemmelse i bistanndslovens § 47 a, og hjælpen skal herefter ydes af opholdskommunen. Repatrieringshjælpen vil kun kunne ydes, hvor ansøgeren ikke har egne midler til dækning af udgifterne ved repatrieringen. Hjælpen vil være skattefri. Der henvises herved til de almindelige bemærkninger pkt. 7 om fremlæggelse af forslag (L 283) til lov om ændring af personskatteoven og andre skattelove med henblik på at sikre skattefrihed for repatrieringshjælpen.

Der vil kunne blive tale om kommunale merudgifter i et vist omfang. Det bemærkes imidlertid, at der med lovforslaget om ændret udligning af kommunale udgifter vedrørende udlændinge sikres en mærkbart bedre dækning for kommunernes udgifter forbundet med indvandrere og flygtninge.

I bestemmelsens *stk. 1* fastlægges, hvilke personer, der er omfattet af forslaget til ændring af bistanndsloven. Der er tale om de grupper af udlændinge, der er nævnt i bistanndslovens § 134 a.

Det drejer sig om personer med opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7 og 8 d.v.s. flygtninge (nr. 1) og personer med humanitær opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 2 (nr. 2). Derudover omfattes personer med humanitær opholdstilladelse, som i overensstemmelse med sædvanlig praksis efter en periode er meddelt opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4 (nr. 3).

Ægtefæller, mindreårige børn og forældre til de personer, der er nævnt ovenfor, er omfattet af ordningen, når de er meddelt opholdstilladelse i medfør af retskravsbestemmelserne om familiesammenføring i udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 2-4 (nr. 4). Det

samme gælder personer med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, når tilladelsen er givet til en person over 18 år, hvis far eller mor har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7 eller 8 (nr. 5), eller når tilladelsen er meddelt en ægtefælle til eller et barn af en person med humanitær opholdstilladelse eller opholdstilladelse i medfør af § 9, stk. 2, nr. 4, meddelt i umiddelbar forlængelse af en humanitær opholdstilladelse (nr. 6). De sidstnævnte grupper vedrører situationer, hvor der ikke er retskrav på familiesammenføring.

Endvidere er personer, der oprindeligt har ansøgt om asyl, men som er meddelt opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, omfattet (nr. 7). Denne bestemmelse har navnlig betydning i forhold til mindreårige uledsagede børn, der efter praksis i mange tilfælde meddeles opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4. Der henvises i den forbindelse til beretning afgivet af Folketingets Retsudvalg den 16. marts 1993 over Forslag til lov om ændring af udlændingeloven og lov om social bistand (L 155), hvor retningslinierne for praksis i disse sager er nærmere beskrevet.

Endelig er personer med opholdstilladelse efter § 9, stk. 2, nr. 4, omfattet, når tilladelsen er givet som følge af tilknytning til en mindreårig asylsøgende udlænding, som har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller efter udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4 (nr. 8).

For så vidt angår de personer, der er meddelt opholdstilladelse på grundlag af familiemæssig tilknytning til en herboende person, gælder det dog, at de kun er omfattet af ordningen, såfremt de repatrierer sammen med den person, til hvem de har den tilknytning, der har begrundet deres opholdstilladelse. Det bemærkes, at børn under 18 år normalt ikke meddeles en selvstændig opholdstilladelse, såfremt de er indrejst og har ophold her i landet sammen med begge eller en af deres forældre. Disse børn vil være omfattet af den foreslåede ordning, såfremt forældrene er det.

Stk. 2 indeholder bestemmelserne om de former for hjælp, der kan ydes efter bistanndsloven.

Der ydes hjælp til billet til fly, tog m.v. (nr. 1). Der kan betales for rejsen til det sted i hjemlandet eller det tidligere opholdsland, hvor bosættelsen skal ske.

Det forudsættes, at rejsen så vidt muligt arrangeres med bistand af IOM, der får betydelige rabatter hos flyselskaber.

Der kan ligesom efter den hidtidige ordning ydes hjælp til transport af personlige ejendele og erhvervsudstyr (nr. 2).

Der kan ydes hjælp til transport til bosættelsesstedet med skib, tog, lastvogn m.v. (overfladetransport)

af personlige ejendele op til 1 m³ pr. voksen og op til 1/2 m³ pr. barn under 18 år. Stort set al transport foregår i dag som container-transport, hvor der regnes i m³.

Der vil være mulighed for at medtage forskelligt udstyr, der er nødvendigt for den pågældendes eller familiens erhverv i hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Dette vil kunne forbedre familiens muligheder for at skabe sig et indkomstgrundlag ved en tilbagevenden. Støtten til transport af udstyr er fastsat til maksimalt at andrage 5.000 kr. pr. familie.

Der kan ydes hjælp til etablering i hjemlandet eller det tidligere opholdsland med kr. 5.118 pr. person, dog max. kr. 25.000 pr. familie (nr. 3). Ved familie forstås ægtepar og eventuelle børn under 18 år.

Ligesom efter den hidtidige ordning omfatter repatrieringshjælpen dækning af udgifter til sygeforsikring i 1 år i hjemlandet eller det tidligere opholdsland, hvor det er muligt at tegne sådan forsikring, og såfremt der ikke på anden måde er tegnet forsikring (nr. 4).

Forsikringen forudsættes så vidt muligt tegnet via en international organisation. IOM har således en forsikringsordning for flygtninge, der vender tilbage til Chile. IOM tilbyder en sådan forsikring i forbindelse med, at organisationen påtager sig at arrangere rejsen. Dansk Flygtningehjælp vil kunne vejlede kommunerne om mulighederne for at tegne sygeforsikring.

Den foreslåede repatrieringshjælp til de persongrupper, der er nævnt i den foreslåede § 47 a, træder i stedet for ydelse af flyttehjælp efter bistanndslovens § 47, stk. 3, til flytning til hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Disse personer vil således alene kunne ydes repatrieringshjælp efter den foreslåede ordning.

Efter bestemmelsens *stk. 3* kan den repatrierende i stedet for kontanthjælp til etablering efter *stk. 2*, nr. 3, tilbydes arbejde ved et bistanndsprojekt i hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Dette forudsætter den repatrierendes samtykke, samt at der i det pågældende land findes egnede bistanndsprojekter. Der henvises iøvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 7.

Dansk Flygtningehjælp yder som hidtil rådgivning og vejledning til personer, der ønsker at repatriere. Der henvises herom til pkt. 9 ovenfor.

Det vil indgå som en del af rådgivningsindsatsen, at Dansk Flygtningehjælp vejleder om mulighederne for at tilbyde arbejde, jf. det i *stk. 3* indeholdte forslag. En forudsætning herfor er, at der er en tæt kontakt mellem Dansk Flygtningehjælp og Udenrigsministeriet vedrørende mulighederne for at tilbyde arbejde.

Da forslaget i § 3 indeholder en bestemmelse, der indebærer mulighed for at fortryde en beslutning om repatriering, er det for at hindre misbrug af støtteordningen i *stk. 4* fastslået, at en udlænding, der benytter muligheden for at bevare sin opholdstilladelse (fortrydelsesretten), kun kan modtage repatrieringshjælp én gang.

Hermed vil der være mulighed for i særlige tilfælde, eksempelvis hvor en person er vendt tilbage til Danmark efter nogle år og påny har opnået opholdstilladelse, at yde repatrieringshjælp, såfremt vedkommende uanset sin tilbagevenden til Danmark efter nogen tid måtte ønske igen at repatriere til hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

Til § 2

Bestemmelsen giver repatrierende adgang til at medtage en tillagt folkepension til hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Denne ret gives til de samme persongrupper, som skal kunne modtage repatrieringshjælp efter bistanndsloven. For så vidt angår de familiesammenførte gælder retten til at medtage pension kun, såfremt de repatrierer sammen med den person, til hvem de har den tilknytning, der har begrundet deres opholdstilladelse.

Stk. 1 vedrører flygtninges ret til at medtage pension, medens *stk. 2* giver den samme ret til de personer, der i øvrigt foreslås omfattet af repatrieringsordningen. Der henvises herved til bemærkningerne til § 1. For personer, der ikke er flygtninge, er det en forudsætning, at de opfylder bopælskravene i § 2, stk. 2, nr. 1, i lov om social pension, hvorefter retten til pension er betinget af, at vedkommende person har haft fast bopæl her i riget i mindst 10 år mellem det fyldte 15. og det fyldte 67. år, heraf mindst 5 år umiddelbart inden det tidspunkt, hvorfra pensionen ydes. Indgives ansøgning om pension efter det fyldte 67. år, skal bopælskravene være opfyldt ved det fyldte 67. år.

Retten til at medtage pension gælder alene folkepension, der er tillagt, inden den pågældende vender tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland. Førtidspension er ikke omfattet.

Af den tillagte pension kan endvidere kun medtages den del af grundbeløbet, der efter pensionslovens regler er optjent på grundlag af bopælstid her i landet. Bopælstid i oprindelseslandet eller i andre lande indgår ikke ved fastsættelsen af den pension, der kan medtages.

Reglen i pensionslovens § 9, hvorefter bopæl i oprindelseslandet sidestilles med bopæl i Danmark for personer med opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7 og 8, så længe de pågældende har bo-

pæl her i landet, finder således ikke anvendelse ved beregningen af den pension, der kan medtages til hjemlandet. § 9 finder heller ikke anvendelse, når bopæl i oprindelseslandet kan sidestilles med bopæl her i riget i forhold til lovens § 4, hvorefter retten til pension er betinget af mindst 3 års fast bopæl her i riget mellem det fyldte 15. år og det fyldte 67. år.

Dette indebærer, at der for personer med opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7 og 8 ofte skal foretages en ny beregning af grundbeløbet, således at alene bopælstiden i Danmark lægges til grund.

Ved opgørelse af bopælstid finder pensionslovens § 8 tilsvarende anvendelse. Efter denne bestemmelse sidestilles forhyring med dansk skib, ophold i udlandet som udsendt repræsentant for en dansk offentlig myndighed eller som beskæftiget i offentlig dansk interesse i øvrigt, ophold i udlandet som ansat i et dansk firmas filial eller datterselskab eller med henblik på uddannelse med bopæl her i riget.

Beregning af grundbeløb for pensionister i alderen 67–69 år sker på grundlag af pensionistens indtægter ved personligt arbejde, jf. pensionslovens § 27. Det må dog anses at være meget få, der vil skulle have deres grundbeløb indtægtsreguleret, da der næppe er mange 67–69 årige, der vil kunne opnå en arbejdsindtægt i deres hjemland eller tidligere opholdsland, der overstiger fradragsbeløbet for beregning af grundbeløbet.

Forslaget medfører ikke adgang til at medtage pensionstillæg eller eventuelt personligt tillæg til pensionen.

Retten til at oppebære pension ophører, hvis den repatrierede tager ophold i et andet land end det, hvortil repatrieringen er sket.

Såfremt den repatrierede fortryder repatrieringen og vender tilbage til Danmark, er vedkommende berettiget til pension efter de regler, der gælder for personer med bopæl her i landet.

Til § 3

Efter udlændingelovens § 17, stk. 1, bortfalder en opholdstilladelse, når en udlænding opgiver sin bopæl i Danmark. Tilladelsen bortfalder endvidere, når udlændingen har opholdt sig uden for landet i mere end 6 på hinanden følgende måneder. Har udlændingen med henblik på varigt ophold boet mere end 2 år her i landet, bortfalder opholdstilladelsen dog først, når udlændingen har opholdt sig uden for landet i mere end 12 på hinanden følgende måneder. I de nævnte tidsrum medregnes ikke fravær på grund af værnepligt eller tjeneste, der træder i stedet herfor.

Efter § 17, stk. 2, kan det efter ansøgning bestemmes, at en opholdstilladelse ikke skal anses for bortfaldet i de ovennævnte tilfælde.

For så vidt angår anerkendte flygtninge ophører opholdstilladelsen først, når flygtningen frivilligt har taget bopæl i sit hjemland eller har opnået beskyttelse i et andet land, jf. udlændingelovens § 17, stk. 3.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en fravigelse fra disse regler om bortfald af opholdstilladelse.

De foreslåede mere lempelige regler om bortfald af opholdstilladelse gælder for den gruppe af personer, som er omfattet af repatrieringsordningen, når de forlader Danmark med henblik på at tage varigt ophold i deres hjemland eller tidligere opholdsland. Det gælder, uanset om de pågældende personer, fordi de selv er i besiddelse af tilstrækkelige midler, er afskåret fra at modtage repatrieringshjælp.

Efter *stk. 1* bortfalder opholdstilladelsen først, når den repatrierede har opholdt sig uden for landets grænser i mere end 6 måneder. For udlændinge, der har boet her i landet i mere end 6 år, bortfalder opholdstilladelsen dog først efter 12 måneder.

For at hindre misbrug af repatrieringsordningen er det i *stk. 2* fastsat, at en udlænding kun én gang kan benytte muligheden for at bevare sin opholdstilladelse efter de foreslåede mere lempelige regler.

Til § 4

Stk. 1 indeholder lovens ikrafttrædelsesbestemmelse.

I *stk. 2* er indsat en revisionsklausul. Det må anses for hensigtsmæssigt, at ordningen tages op til vurdering efter en periode, i hvilken forbindelse der bl.a. bør ses på, om muligheden for at fortryde repatrieringen, jf. lovforslagets § 3, har ført til, at mange personer, der har modtaget repatrieringshjælp, er vendt tilbage til Danmark.

Også spørgsmålet om en eventuel udvidelse af den personkreds, der er omfattet af ordningen, bør overvejes. Endvidere bør der ske en vurdering af erfaringerne med at erstatte den kontante etableringshjælp til en person med et tilbud om arbejde med henblik på i højere grad at kombinere repatrieringshjælp og bistandsprogrammer.

Endelig kan det ikke udelukkes, at der vil blive behov for en justering af reglerne med henblik på en samordning af reglerne i andre lande, herunder de nordiske lande.

Forslag til revision af reglerne vil skulle fremsættes for Folketinget inden udgangen af folketingsåret 1997-98.